

**SOSIAALISEN IDENTITEETIN TEORIA SEKÄ TUNTEET
NUORTEN JENGIYTYMISEN ILMIÖN
RYHMÄPROSESSEISSA**

Ina Hokkanen
Kandidaatintutkielma
Sosiaalityö
Yhteiskuntatieteiden ja
filosofian laitos
Jyväskylän yliopisto
Syksy 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos
Tekijä Iina Hokkanen	
Työn nimi Sosiaalisen identiteetin teoria sekä tunteet nuorten jengiytymisen ilmiön ryhmäprosesseissa	
Oppiaine Sosiaalityö	Työn laji Kandidaatintutkielma
Aika Syksy 2022	Sivumäärä 23
Tiivistelmä <p>Tämä kandidaatintutkielma on kuvaileva sekä integroiva kirjallisuuskatsaus nuorten jengiytymisen ilmiön ryhmäprosesseista. Tarkempaan tutkimustehtävänä on selvittää, millaisena ilmiönä nuorten jengiytymisen ryhmäprosessit hahmottuvat viimeaikaisissa tutkimuksissa sosiaalisen identiteetin teorian sekä tunteiden tutkimisen kautta tarkasteltuna. Kirjallisuuskatsauksena toteutetun tutkielmani tiedonintressi on ymmärtävän tutkimuksen puolella. Tutkielmani teoreettisena viitekehyksenä toimii kognitiivisen sosiaalipsykologian alueelle painottuva <i>sosiaalisen identiteetin teoria (social identity theory, SIT)</i>. Sosiaalisen identiteetin teoria on teoria ryhmien välisistä suhteista. Teorian kehitti Henri Tajfel yhdessä John C. Turnerin (1986) kanssa. Sosiaalisen identiteetin teorian keskeisin ajatus on se, että ihmisen identiteetti ei ole vain persoonallinen vaan se rakentuu myös sosiaalisesti perustuen erilaisiin ryhmäjäsenyyksiimme. Nuorten jengiytymisen määritelmänä käytän Malcom Kleinin johtaman tutkijaryhmän määritelmää <i>eurogang</i>.</p> <p>Tutkielmani päätuloksia on kolme. Ensimmäinen on se, että sosiaalisen identiteetin teoria ohjaa meidät tarkastelemaan ja käsittelemään nuorten jengiytymistä ja nuorten katujengejä ensisijaisesti ryhmänä. Sosiaalisen identiteetin teorian kautta voimme jäsentää nuorten katujengin, eli ryhmän, vaikutukset nuorten identiteetille jengiytymisen ryhmäprosessin eri vaiheissa. Tutkielmani toisena päätuloksena on tunteiden tutkimisen sekä ymmärtämisen merkitys nuorten jengiytymisen ilmiön tarkastelussa. Nuorten katujengijäsenyyteen vaikuttaa olennaisesti nuorten kokemat tunteet. Jengiytyneiden nuorten sosiaalisen identiteetin sekä tunteiden ymmärtäminen on olennaista suunniteltaessa toimivia interventioita. Kolmas päätulos on ilmiön määrittelytärkeys. Puhuttaessa nuorten jengiytymisen ilmiöstä sekä katujengeistä tulee ottaa huomioon määrittelytärkeyden vaikutus nuoren identiteetille. Jengiytyneiden nuorten määrittelytärkeyden lisäksi tulisi yhteiskunnallisessa keskustelussa korostaa jengiytymistä vastustavien sekä jengeistä lähteneiden nuorten tunnistamista sekä tunnustamista.</p>	
Asiasanat: jengiytyminen, eurogang, sosiaalinen identiteetti, jengi-identiteetti, ryhmäprosessi	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	KÄSITEELLINEN TAUSTOITUS JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS	3
2.1	Eurogang	3
2.1.1	Eurogang määritelmän kritiikki.....	4
2.2	Sosiaalisen identiteetin teoria.....	6
2.2.1	Sosiaalinen identiteetti ja sosiaalinen identifioituminen	6
2.2.2	Sosiaalinen kategorisoiminen ja sosiaalinen koheesio	7
2.3	Tunteiden tutkiminen ja sen kriittinen tarkastelu.....	8
3	TUTKIELMAN TOTEUTUS JA TIEDONHAUN KUVAUS.....	10
3.1	Kirjallisuuskatsaus	10
3.2	Tutkielman aineisto.....	11
4	SOSIAALISEN IDENTITEETIN TEORIA JA TUNTEET NUORTEN JENGIYTYMISEN RYHMÄPROSESSEISSA	13
4.1	Jengin jäseneksi identifioituminen.....	13
4.1.1	Sosiaalinen identiteetti ja tunteet.....	15
4.2	Jengin sisäiset ja ulkoiset konfliktit	16
4.2.1	Sosiaalinen kategorioiminen, sosiaalinen koheesio ja tunteet.....	17
4.3	Jengistä irtautuminen ja identiteetti	18
4.3.1	Irtautumisen tunnistamisen ja tunnustamisen vaikutus identiteettiin.....	19
5	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	21
	LÄHTEET.....	24

LIITTEET (poista tämä rivi, mikäli työssäsi ei ole liitteitä)

1 JOHDANTO

Nuorten jengiytyminen sekä nuorten katujengit ovat nousseet laajaan yhteiskunnalliseen keskusteluun viime vuosien aikana. Erityisesti syksyn 2022 aikana on Suomessa puhuttu nuorten jengiytymisestä sekä katujengeistä eri tapaan kuin aikaisemmin, jolloin nuorten katujengien olemassaoloa ei haluttu tai osattu julkisessa keskustelussa tunnustaa tai tunnistaa. Ilmiönä nuorten jengiytyminen ei ole kuitenkaan uusi, ja itse jengejä on tutkittu pitkään. Jengejä voidaankin katsoa olleen läpi vuosisatojen kaikissa maanosissa (Parker 2001, 2). Tutkielmassani puhun nuorten jengiytymisestä tarkoittaen sillä samaa nuorten katujengien kanssa. Selvytyden vuoksi käytän pääosin työssäni ilmaisua nuorten jengiytyminen.

Syy tutkielmani aiheelle on se, että nuorten jengiytyksen ilmiöstä tarvitaan lisätutkimusta, jotta pystymme paremmin ymmärtämään ilmiöön vaikuttavia tekijöitä (Conway ym. 2019, 486). Vaikkakin ensimmäinen yksityiskohtainen tutkimus nuorten jengiytyksen ryhmäprosesseista julkaistiin 1965, tarvitsemme vielä lisätutkimusta ymmärtääksemme sosiaalisia ja emotionaalisia tekijöitä, jotka liittyvät nuorten jengiytymiseen. Nuorten jengiytyksen ollessa laajassa yhteiskunnallisessa keskustelussa viime vuosina ei tämä keskustelu ole mielestäni tavoittanut ilmiötä kokonaisvaltaisesti. Esimerkiksi median luomat diskurssit harvoin todellisesti tavoittavat marginaalisten ilmiöitä kokonaisvaltaisesti eikä nuorten jengiytyminen muiden marginaalisten ilmiöiden ohelle avaudu esimerkiksi median esittämien stereotyyppisten käsitysten kautta (Häkkinen & Salasuo 2015, 12).

Tutkielmani teoreettinen viitekehys on sosiaalisen identiteetin teoria. Nuorisojengien määrittelyyn, sosiaalisen identiteetin teorian sekä tunteista tehdyn tutkimuksen kautta pyrin ylittämään nuorten jengiytykseen liittyvän moraalisen paniikin luomat näköharhat kuten myös mahdollisesti erilaiset pintatason ajattelumallit nuorten jengiytymisestä ilmiönä (Häkkinen & Salasuo 2015, 12). Sosiaalisen identiteetin teorian avulla tuon esille, kuinka

nuorten jengi on ensisijaisesti ryhmä ja, kuinka tämän ryhmän jäsenyys mahdollisesti vaikuttaa siihen kuuluviin nuoriin. Lisäämällä tutkielmaani havaintoja tunteiden tutkimisesta pyrin rikastuttamaan ymmärrystä nuorten jengiytymisen ilmiön ryhmäprosesseista. Nuorten jengiytymisen ilmiön ryhmäprosessit olen jakanut kolmeen osaan. Ensimmäinen osa on nuorten identiteetin muodostuminen jengiytymisen ilmiössä, toinen osa on jengiin kuulumisen sisäisten sekä ulkoisten kohtaamisten kautta tarkasteltuna ja kolmantena osana on jengistä irtautumisen.

Kirjallisuuskatsauksena toteutetun tutkielmani tiedonintressi on ymmärtävän tutkimuksen puolella. Tutkimuskysymykseni on ”millaisena ilmiönä nuorten jengiytymisen ryhmäprosessit hahmottuvat viimeaikaisissa tutkimuksissa sosiaalisen identiteetin teorian sekä tunteiden tutkimisen kautta tarkasteltuna?”. Sosiaalisen identiteetin teorian soveltamisessa nuorten jengiytymiseen tutkijat ovat korostaneet myös jengiin tai ryhmään kuulumiseen liittyvää emotionaalista arvoa ja sen merkitystä (Hennigan & Spanovic 2012, 129). Tarkastelen tutkielmassani tätä emotionaalista arvoa ja merkitystä ottamalla tunteet osaksi tutkielmaani. Syy tunteiden sisällyttämisessä tutkielmaani on se, että tunteilla on tunnistettu olevan merkittävä vaikutus ihmisen identiteettiin, erilaisiin valintoihin sekä kanssakäymiseen muiden kanssa (Pekkarinen 2015, 276; Moran 2014, 556–557). Tutkielmassani käsittelen tunteita yhteiskunnallisina ja kulttuurisina käytänteitä, enkä psykologisina tiloina. Käsittelen tunteita ajatellen niitä ”ulkoa sisäänpäin” -mallin kautta. Tässä mallissa joukolla odotetaan olevan tunteita, ja joukon oletetaan vetävän yksilö puoleensa niin, että yksilö alkaa tuntea joukon tunteet omikseen (Ahmed 2018, 20–21.)

Aloitan tutkielmani käsitteellisellä taustoituksella ja teoreettisen viitekehyksen esittelyllä. Tämän jälkeen esittelen tutkielmani toteutuksen ja tiedonhaun kuvauksen. Tulososiossa esittelen sosiaalisen identiteetin teorian ja tunteet nuorten jengiytymisen ilmiön ryhmäprosesseissa. Lopuksi tuon yhteen tutkielmani johtopäätökset ja pohdinnan.

2 KÄSITEELLINEN TAUSTOITUS JA TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Ensimmäiseksi avaan kandidaatintutkielmani keskeisimmän käsitteen eli nuorten jengiytymisen määritelmän. Nuorten jengiytymisen määritelmänä käytän Malcom Kleinin johtaman tutkijaryhmän määritelmää *eurogang*. Tämän jälkeen esittelen tutkielmani teoreettisen viitekehyksen eli *sosiaalisen identiteetin teorian (social identity theory, SIT)*. Sosiaalisen identiteetin teoriasta olen valinnut esiteltäväksi *sosiaalisen identiteetin, sosiaalisen kategorisoimisen* sekä *sosiaalisen koheesion* käsitteet. Lopuksi esittelen tunteiden tutkimusta.

2.1 Eurogang

Määrittelen tutkielmassani nuorten jengiytymisen ja nuorisojengin eurogang määritelmän avulla. Retoriikka ja määrittelyn tärkeys korostuu tutkittaessa jengejä sekä jengiytymistä. Määrittelyn tärkeydessä tutkijat ovat korostaneet huolta siitä, että englanninkielinen sana ”gang” ei käännettynä ilmaise samaa kuin alkuperäinen englanninkielinen sana sekä kuinka eri sanoihin on mahdollisesti kytkeytyneenä erilaisia stereotyyppioita (Esbensen & Maxson 2012, 7.) Määrittelemisen haasteen vuoksi tutkijat ovat päätyneet eurogang-määritelmän myötä korostamaan piirteitä, jotka uskotaan olevan keskeisiä jengeissä. Jengien määrittely on katsottu tarpeelliseksi siksi, että päättäjät ja viranomaiset eivät voi vastata ilmiön haasteisiin, ellei jengejä ja niiden jäseniä ole ensin määritelty (Matsuda ym., 2012, 17–19.)

Eurogang käsitteen määrittelemisessä avaan ensin lyhyesti eurogang käsitteen muodostumisen historiaa. Eurogang ohjelma kehitettiin Malcom Kleinin Euroopan jengejä käsittelevän artikkelin ”*Street Gang Violence in Europe*” vuoden 1996 julkaisun jälkeen. Artikkelin julkaisun johdosta Klein kutsui koolle pienen tutkijoiden tapaamisen Leuveniin Belgiaan 1997. Tapaamisen tarkoituksen oli keskustella siitä, kuinka kehittää eurooppalaisten jengien sekä Euroopan jengiytymisen tutkimista. Tämän ensimmäisen tapaamisen jälkeen on järjestetty

lukuisia Eurogang ryhmätyöpajoja, joista ensimmäinen 1998 Saksassa. Ensimmäisen työpajan keskeisenä teemana oli, onko Euroopassa jengejä vai ei. Ensimmäisen eurogang ryhmätyöpajan keskustelun pohjalta koottiin erillinen ryhmä, joka nimettiin ”Määritelmä ryhmäksi”. Määritelmä ryhmän tarkoituksena oli määritellä mikä muodostaa jengin. Eurogang ohjelman katujengin määritelmäksi muodostui se, että katujengi on ajallisesti kestävä, katuorientoitunut nuoriso ryhmä, jonka jäsenten ryhmäidentiteettiä on osallisuus laittomaan toimintaan. Malcolm Klein on todennut jengien olevan laadullisesti erilaisia muista nuorten vertaisryhmistä siksi, että jengijäsenyyteen liittyvän väkivallan ja rikollisuuden vuoksi. Suurimmalle osaa nuorten katujengeistä normatiivinen toiminta sisältää laittoman toiminnan lisäksi myös väkivaltaista toimintaa (Hennigan & Spanovic 2012, 135). Eurogang määritelmän tarkoituksena on, että käsite olisi laajasti käytettävissä erilaissa kulttuureissa sekä olisi mahdollisimman laajasti hyväksytty (Ebsensen & Maxson 2012, 3–6; Peterson & Carson 2012, 194.)

Tärkeitä elementtejä jengin määritelmässä on katsottu olevan jengin koko, ikä, sijainti, pysyvyys sekä ryhmän identiteetti. Kokonsa puolesta jengiksi on määritelty ryhmä, johon katsotaan kuuluvan vähintään kolme jäsentä. Tutkittaessa nimenomaisesti nuorten jengiytymistä tulee ottaa huomioon jengin jäsenten ikä. Nuorisojengiksi ei voi määritellä jengiä, jonka jäsenet ovat valtaosin 20–30-vuotiaita vaan tulee suurimman osan jäsenistä olla 12–25-vuotiaita (Ebsensen & Maxson 2012, 6; Mallion J. & Wood J. 2018, 57.) Tarkempaa määritelmää nuorten jengien jäsenten iälle en aineistomateriaalistani löytänyt. Nuorten katujengin sijainnilla ja pysyvyydellä tarkoitetaan sitä, että jengi ei synny hetkessä eikä ole olemassa vain hetkeä. Jengin määritelmässä katsotaan, että jengin on täytynyt olla olemassa jonkin aikaa (Ebsensen & Maxson 2012, 6). Tutkielmani elementti, jota tarkastelen, on jengin ryhmäidentiteetti. Nuorten jengiytymisen ryhmäidentiteettiä tarkastelen tutkielmassani sosiaalisen identiteetin teorian kautta.

2.1.1 Eurogang määritelmän kritiikki

Nuorten jengiytymisen määrittäminen ei ole täysin ongelmaton. Haasteena tutkijoiden mukaan on puuttuva yhteisymmärrys sekä muuttuva kriteerit. Puuttuva yhteisymmärrys ja muuttuvat kriteerit ovat johtaneet yliarviointeihin, aliarviointeihin sekä kuvauksiin jengeistä, jotka eivät ole vertailtavissa. Ilmiön tutkimisen haasteena on myös tiedonkeruun haaste.

Monien yhteiskunnallisten ilmiöiden onkin kuvailtu helposti karkaavan tutkijoiden käsistä, sillä ei ole olemassa relevantteja aineistoja, tai niiden hankkiminen on katsottu olevan äärimmäisen haastavaa tai jopa mahdotonta (Häkkinen & Salasuo 2015, 7).

Tiedonkeruun haasteena näyttäytyy myös erilaiset määritelmät jengeistä ja jengien jäsenistä, joihin kaikki jengejä koskeviin tutkimuksiin osallistuvat vastaajat eivät halua itseään identifioida (Matsuda yms. 2012, 17–18.) Määrittelyssä on kritisoitu myös sitä, että eurogang määritelmässä on korostettu jengien esiintymistä julkisilla paikoilla ja/tai kaduilla. Judith Aldridge yms. (2012, 38) kertovat havainneensa, että jotkin jengit tutkittavissa kaupungeissa eivät tyypillisesti viettäneet aikaa kokoontuen julkisille paikoille eivätkä näin ollen olisi nimettävissä jengeiksi, vaikka tutkijoiden mukaan heidän tulisi olla jengimääritelmän alla. Tutkijat havaitsivat myös, että uudemman tutkimuksen valossa jengien jäsenet viettävät enenemissä määrin aikaa jengien jäsenten asunnoissa ja taloissa. Tutkijat havaitsivat kuitenkin, että mitä nuorempi jengin jäsen on, sitä todennäköisemmin ajanviettopaikkana on julkinen tila. Siirtymistä julkisista tiloista sisätiloihin on selitetty myös säällä, poliisien valvonnalla, jengien pelolla muista jengeistä, siirtymisellä internettiin sekä kotiintuloajoilla (Aldridge yms. 2012, 38–39.) Nuoriso jengien määrittely on siis muuttunut ajan ja yhteiskunnan mukana ottaen vaikutteita yhteiskunnan muutoksista ja trendeistä kuten esimerkiksi siirtymisestä internettiin minkä myötä saman nuoriso jengin jäsenet eivät enää esimerkiksi välttämättä asu samassa kaupunginosassa (Ebsensen & Maxson 2021, 1; Aldridge yms. 2012, 39).

Toinen haaste määrittelyssä on osallisuus laittomaan toimintaan. Tutkijat antavat esimerkkejä nuorisojoukoista, jotka täyttävät vaadittavat piirteet rikollista aktiivisuutta myöten. Esimerkkinä tästä on muun muassa julkisella paikalla kannabista polttavat nuoret maissa, joissa kannabiksen polttaminen on laitonta. Tutkijoiden mukaan tämän tyylliset joukot eivät miellä itse itseään jengiksi eivätkä usein myöskään yhteisön jäsenet, poliisi tai yleinen mielipide identifioi ryhmän nuoria jengiksi tai nuorten katujengiksi. Nuorten katujengien viettäessä aikaa kaduilla tekee heidän ohellaan näin myös muut nuoret. Kaikki nuoret, jotka viettävät aikaa ryhmässä ulkona eivät kuitenkaan aktivoidu väkivaltaisiin jengiaktiviteetteihin. Kandidaatintutkielmassa tutkimieni tutkimusten perusteella voin todetta, että tutkijoille on ollut haasteena määrittellä, kuka kuuluu ja kuka ei kuulu nuorten katujengeihin (Aldridge yms. 2012, 40; Hennigan & Spanovic 2012, 134.)

2.2 Sosiaalisen identiteetin teoria

Tutkielmani teoreettisena viitekehyksenäni toimii kognitiivisen sosiaalipsykologian alueelle painottuva *sosiaalisen identiteetin teoria* (*social identity theory, SIT*). Sosiaalisen identiteetin teoria on teoria ryhmien välisistä suhteista. Teorian kehitti Henri Tajfel yhdessä John C. Turnerin (1986) kanssa. Sosiaalisen identiteetin teorian keskeisin ajatus on se, että ihmisen identiteetti ei ole vain persoonallinen vaan se rakentuu myös sosiaalisesti perustuen erilaisiin ryhmäjäsennyksiimme (Matikainen 2020, 88). Sosiaalisen identiteetin teoriaa on käytetty verrattain vähän akateemisessa tutkimuksessa, jonka tarkoituksena on ymmärtää kuinka katujengit ryhmänä vaikuttavat niiden jäseniin (Hennigan & Spanovic 2012, 127).

Sosiaalisen identiteetin teoriassa yksilön sosiaalinen käyttäytyminen jaetaan kahteen ääripäähän, jotka ovat ihmisten välinen käyttäytymiseen sekä ryhmien väliseen käyttäytymiseen. Nuorten jengiytymistä tutkittaessa jengejä voidaan tutkia yksilötason sekä ryhmätason piirteiden kautta (Ebsensen & Maxson 2012, 128). Ihmistenvälinen käyttäytyminen keskittyy kahden tai useamman yksilön vuorovaikutukseen, missä sosiaalisella identiteetillä on vain vähän roolia tai ei juuri lainkaan. Ryhmien välisessä vuorovaikutuksessa yksilöiden toimintaa määrittää heidän kuulumisensa tiettyyn ryhmään tai sosiaaliseen kategoriaan (Hennigan & Spanovic 2012, 130.) Sosiaalinen käyttäytyminen todellisuudessa vaihtelee näiden kahden ääripään välillä eli myös jengiin kuuluva nuori liikkuu näiden kahden ääripään välillä. Tutkielmani tulososiossa keskityn sosiaalisen identiteetin roolin ryhmätason piirteissä tarkastelemalla niitä myös tunteiden kautta.

2.2.1 Sosiaalinen identiteetti ja sosiaalinen identifioituminen

Sosiaalinen identiteetti ja identifioituminen ovat prosessit, joissa henkilö paikantaa itsensä tai toiset sekä määrittää itsensä tai muut (Tajfel 1982, 17–18.) Sosiaalisen identiteetin avulla tarkastelen nuorten jengiytymisen ilmiön ryhmäprosesseja.

Tajfel (1982, 66–67) kuvaa sosiaalista identiteettiä sosiaalisesti identifioimiseksi, jolla hän viittaa prosessiin, jossa yksilö paikantaa itsensä tai hänet paikannetaan sosiaalisten luokittelujen järjestelmään. Tätä sosiaalisten luokittelujen järjestelmää käytetään itsensä tai

muiden määrittelemiseen. Sosiaalinen identiteetti on niiden sosiaalisten identiteettien summa, joita yksilö käyttää itsensä määrittelemiseen. Tämän luokittelun kautta yksilö sisällytetään systemaattisesti joihinkin ryhmiin ja samalla systemaattisesti suljetaan toisista ulos. Tajfelin (1982, 66–67) mukaan sosiaaliset ryhmät tuovat mukanaan tunne- ja arvomerkitystä, joita käsittelen tutkielmani tulososiossa.

Nuorten jengiytymisen ilmiön kautta ajattelen, että nuori identifioi itsensä ja muut jonkin ryhmän sisälle ja toisen ryhmän ulkopuolelle. Tutkielmani lähtökohdista käsin ajattelen nuoren sisällyttävän itsensä katujengin jäseneksi, johon muut katujengin jäsenet hänet hyväksyvät. Nuoren identiteetti eli käsitys siitä 'kuka minä olen', riippuu erityisen paljon erilaisista ryhmistä ja sosiaalisista luokista, joihin jokainen kuuluu. Burr (2016, 95) tuo esille eri esimerkkien kautta, kuinka ulkoapäin tuotujen vuorovaikutusten kautta saatamme joskus joutua omaksumaan identiteetin, jota ei ole erikseen haluttu tai haviteltu. Ulkopäin annettusta identiteetistä on kuitenkin jotenkin selvittävä. Erilaiset identiteetit saattavat muodostua osaksi nuoren tarinaa vain hetkellisesti kuten esimerkiksi jonottaminen tiettyyn tapahtumaan, jossa yhteenkuuluvuuden tunne tulee muiden jonottavien kanssa (Burr 2016, 95.) Tämän esimerkin kautta haluan korostaa, että samoin myös jengiin kuulumisen identiteetti voi usein olla myös hetkellinen osa nuoren identiteettiä. Burr (2016, 95) tuo esille oivallisesti sen, kuinka toiset identiteetit kuten kansallinen identiteetti tai jäsenyys uskonnollisissa ryhmissä eivät ole hetkellisiä ja rakentavat tärkeää osaa ihmisen minuudesta. Nuoren itsetunnon rakentumisen kannalta on katsottu tärkeäksi (Burr, 95), että hänen rakentama identiteetti on positiivinen ja arvostettu. Näin ollen arvostamme enemmän ryhmiä, joihin on koettu voivan itse liittyä kuten esimerkiksi katujengiin.

Nuorten jengiytymisen ilmiön ymmärtämisessä sosiaalisen identiteetin teoria kuvaa oivallisesti sitä, miten nuoret ajattelevat itsestään ryhmien välisissä suhteissa. Kun nuori tunnistaa itsensä tietyn ryhmän jäseneksi, tässä tapauksessa nuorisojengin jäseneksi, hän hyväksyy tai omaksuu sosiaalisen identiteetin, jolla on tutkijoiden mukaan voimakkaita kognitiivisia vaikutuksia siihen, miten nuori näkee itsensä ja muut sekä näiden suhteen.

2.2.2 Sosiaalinen kategorisoiminen ja sosiaalinen koheesio

Sosiaalisen identiteetin teoriaan kuuluu kolme prosessia. Nämä prosessit ovat kategorisoiminen, identiteetti ja vertaileminen (Burr, 93). Kategorisoiminen tarkoittaa sitä, että

jaamme maailman erilaisiin vastapareihin eli kategorioihin, jotka ovat sosiaalisia ja yhteisiä. Tajfelin mukaan ihmiset korostavat omista kategorioiden havainnoissaan samaan kategoriaan kuuluvien ilmiöiden yhtäläisyyksiä ja eri kategoriaan kuuluvien eroja. Nuorten jengiytymisen kautta ymmärrän kategorisoimisen niin, että nuori mieltää kuuluvansa tiettyyn ryhmään, josta hän juontaa identiteettinsä. Tajfelin (1982, 28) kategorisointi teorian mukaan henkilölle sekä määritetään jokin ominaisuus kategorian perusteella että tunnustetaan ryhmän/luokan jäseneksi jonkin ominaisuuden perusteella.

Nuoren identiteetti ei kuitenkaan rakennu vain yhteen ryhmään kuulumisesta vaan se on yhdistelmä erilaisia kategorioita. Erilaisten kategorioiden arvostus rakentuu, kun ryhmän jäsenet vertaavat omaa ryhmäänsä toiseen ryhmään ja näin rakentuu ryhmän omanarvontunne (Burr, 93–96.). Ryhmän omanarvontunteesta puhun tutkielmani tulososiossa sosiaalisen koheesion kautta. Tajfel (1982, 16) kuvaa sosiaalisen koheesion tarkoittavan ryhmärakenteita, jotka kehittyvät keskinäisen vuorovaikutuksen ja vaikutuksen niin sanottuna tuotteena. Ryhmässä vaikuttaa siis sen jäsenten vuorovaikutus, vetovoima ja vaikutusten yhteys, joka luo ryhmän yhteenkuuluvuuden.

2.3 Tunteiden tutkiminen ja sen kriittinen tarkastelu

Tarkastelen kandidaatintutkielmassani nuorten jengiytymistä ilmiönä, jonka prosessiin oletan vaikuttavan nuorten kokemat tunteet, erityisesti haavoitetut sekä loukatut tunteet. Tunteita on perinteisesti kytkeyty heikosti tieteelliseen tutkimukseen, vaikkakin niiden merkitys on tunnustettu sekä tunnustettu. Perinteisemmin tunteiden merkitystä on tutkittu erityisemmin psykologian piirissä niiden jääden yhteiskunnallisissa ja sosiaalisissa ilmiöissä vähemmälle teorioinnille (Ahmed, 2–5.) Tunteita voitaisiin sanoa olleen sekundaarisessa tarkastelussa nuorten alakulttuurien ja erityisesti jengiytymisen tutkimuksessa.

Tunteita käsitelleistä tutkijoista muun muassa Sally Munt (2007, 2) on muistuttanut, että yhteiskuntatieteilijöiden tehtävänä on korostaa erilaisten yhteiskunnallisten ja kulttuuristen tekijöiden tärkeyttä tunteiden kuten esimerkiksi häpeän syntymisen prosesseissa ja siihen liittyen myös ihannormeista aiheutuvia paineita. Ahmed (2004, 14) jakaa tunteita koskevat teoriat kahteen joukkoon, sen mukaan nähdäänkö niissä tunteiden kytkeytyvän joko pääosin

fyysisiin tuntemuksiin vai kognitiivisiin. Tämän jaottelun perusteella fyysisiin tunteisiin ei liity ajatteluprosessia, määrittelyä tai arviointia. Jaottelun toisella puolella olevat kognitiiviset näkemykset, joihin Ahmedin (2004,14) mukaan liittyy nimenomaisesti arviointia, arvostelmia, asenteita tai ”tietynlaista tapaa ymmärtää maailmaa”. Tutkielmassani keskityn kognitiivisiin tunteisiin nuorten jengiytymisen prosessin taustalla vaikuttavina tekijöinä.

Haluan tuoda kriittiseen tarkasteluun sen, että nostamalla keskiöön yksilön tunnetason kokemuksen nuorten jengiytymisen prosessiin vaikuttavana tekijänä en pyri viemään huomiota pois siltä, että yksilön haasteilla on rakenteelliset juuret. Näitä rakenteellisia juuria ovat muun muassa köyhyys, marginalisoituminen ja huono-osaisuus (Granfelt 1993, 211). Haluan kriittisesti tarkastella individualistista näkemystä sosiaalisista ongelmista, joissa yksilöt nähdään erilaisina riskitapauksina, jolloin vaarana on se, että taustalla vaikuttavat sosiaaliset riskit jäävät problematisoimatta (Sipilä 2011, 145). Aineistomateriaalini tutkijoista Emma Alleyne & Jane L. Wood (2012, 151) luettelevat jengiytymisen riskitekijöiksi yhteiskunnallisella ja yksilötasolla muun muassa alhainen sosioekonominen asema, vanhemmuus sekä poikkeavat ikätoverit. Tarkoitukseni ei siis ole asettaa nuorten jengiytymisen vastuutekijöiksi nuoria itse tarkastellessani nuorten kokemusmaailmaa ja tunteita. Ajattelen, että ymmärtämällä yksilön tunnetason kokemukset ulkoisesti annettuina kuten ulkoinen häpeä ja sen muuntaminen kunniaksi, voimme ymmärtää nuorten jengiytymisestä sosiaalisena ongelmana, jonka taustalla vaikuttaa myös muita rakenteellisia tekijöitä.

3 TUTKIELMAN TOTEUTUS JA TIEDONHAUN KUVAUS

Tämä kandidaatintutkielma toteutettiin aiemman tutkimuksen ja tutkimuskirjallisuuden avulla kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Seuraavaksi kuvailen mitä kirjallisuuskatsaus tarkoittaa ja mikä sen tarkoitus on. Tämän jälkeen esittelen tutkielmani aineiston sekä sen rajauksen.

3.1 Kirjallisuuskatsaus

Kirjallisuuskatsaus itsessään tutkii olemassa olevaa ja jo tehtyä tutkimusta, eli tehdään ´tutkimusta tutkimuksesta´ (Salminen 2011, 1). Kirjallisuuskatsauksella on viisi erilaista tarkoitusta, joista erityisesti kaksi ovat sellaisia, jotka palvelevat minun tutkielmani kirjallisuuskatsauksessa. Nämä kaksi minua palvelevaa tarkoitusta ovat: tarkoitus rakentaa kokonaiskuvaa tietyistä asiakokonaisuudesta sekä pyrkimys tunnistaa ongelmia (Salminen 2011, 3.) Pyrin kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessani kriittiseen tarkasteluun ja ajattelen jopa työni lähtökohdan olevan kriittinen suhtautuminen vallitsevaan yhteiskunnalliseen keskusteluun nuorten jengiytymisen ilmiöstä. Kriittinen tarkastelu liitetään usein myös kirjallisuuskatsauksen vaatimukseen (Salminen 2011, 5).

Kirjallisuuskatsauksia on erilaisia, minun tutkielmassani toteutan kuvailevaa sekä integroivaa kirjallisuuskatsausta. Kuvailevassa kirjallisuuskatsauksessa ei ole tiukkoja tai kovin tarkkoja sääntöjä sekä tarkasteltavat aineistot voivat olla hyvinkin laajoja. Tämän lisäksi koen kuvailevan kirjallisuuskatsauksen olevan tutkielmaani sopivin valinta, sillä se mahdollistaa nuorten jengiytymisen ilmiön kuvailun laaja-alaisesti sekä ilmiön ominaisuuksien luokittelun (Salminen 2011, 6).

Kuvailevasta kirjallisuuskatsauksesta erottuu orientaatioina narratiivinen ja integroiva katsaus. Tutkielmassani toteutuu kuvailevan kirjallisuuskatsauksen lisäksi myös integroivan kirjallisuuskatsaus. Integroiva kirjallisuuskatsaus mahdollistaa ilmiön mahdollisimman monipuolinen kuvaus, uuden tiedon tuottaminen sekä kriittinen arvioinnin (Salminen 2011, 8.) Integroivan kirjallisuuskatsauksen menetelmin olen pyrkinyt tutkielmassani tuottamaan uutta tietoa nuorten jengiytymisen ilmiöstä. Integroiva kirjallisuuskatsauksen menetelmin olen pyrkinyt tarkastelemaan, arvostelemaan sekä yhdistelemään nuorten jengiytymisestä tehtyä aikaisempaa tutkimusta (Torraco 2016, 404). Edellä mainittujen keinojen avulla nostan esille uusia näkökulmia nuorten jengiytymisen ilmiön tarkasteluun. Integroiva kirjallisuuskatsaus soveltuu nuorten jengiytymisen ilmiön tarkasteluun mielestäni erityisen hyvin, sillä ilmiö on ajankohtainen ja dynaaminen. Ajankohtaisuus ja dynaamisuus vaikuttavat siihen, että ilmiöstä on tehty tai on tekeillä paljon uutta tutkimusta sekä kirjallisuutta. Tehdyt tutkimukset sekä kirjallisuus hyötyvät integroivan kirjallisuuskatsauksen tarjoamasta kritiikistä sekä mahdollisten epäjohdonmukaisuuksien paikannuksesta (Torraco 2016, 404–405).

3.2 Tutkielman aineisto

Suoritin aineistohakuni syys- ja lokakuussa 2022. Aloittaessani tutkielmani aineiston hankinnan määrittelin ensin itselleni ne käsitteet, joita tulen käyttämään hakusanoinani. Hakusanani olivat nuorten jengiytyminen, jengiytyminen AND sosiaalinen identiteetti, jengiytyminen AND identiteetti, jengiytymisen prosessi, jengiytyminen AND ryhmäprosessi sekä jengiytyminen AND tunteet. Suoritin saman haun myös englanninkielisenä hakusanoilla youth gang, youth gang AND social identity, youth gang AND social identity, youth gang AND process, youth gang AND group process sekä youth gang AND emotions.

Aloitin lähteideni kartoittamisen JYDOK:ista. Ero suomalaisten hakusanojen tulosten ja englanninkielisten hakusanojen tulosten välillä on merkittävä. Hakusanoilla ”youth gang” AND ”social identity” löysin 29 551 vertaisarvioitua kansainvälistä artikkelia. Vastaavilla suomenkielisillä hakusanoilla ”nuorten jengiytyminen” AND ”sosiaalinen identiteetti” tai ”jengiytyminen” AND ”identiteetti” ei löytynyt yhtään hakutulosta kotimaisista artikkeleista. Hakusanoilla ”youth gang” AND ”group process” löysin 41 529 vertaisarvioitua

kansainvälistä artikkelia, kun taas suomenkielisillä hakusanoilla ”nuorten jengityminen” tai ”jengityminen” AND ”ryhmä prosessi” tai ”prosessi” ei löytynyt yhtään hakutulosta. Hakusanoilla ”youth gang” AND ”emotions” kansainvälisten artikkelien haulla löytyi 10 952 vertaisarvioitua kansainvälistä artikkelia.

Olen rajannut aineistoni niin, että hakusanoilla ”youth gang” AND ”social identity” ja ”identity” valitsin viisi vertaisarvioitua artikkelia. Hakusanoilla ”youth gang” AND ”group process” ja ”process” valitsin neljä artikkelia. Hakusanoilla ”youth gang” AND ”emotions” valitsin kaksi artikkelia. Yhteensä aineistolähteeksi valikoitui yksitoista tieteellistä ja vertaisarvioitua artikkelia. Analysoin aineistoani sosiaalisen identiteetin teorian sekä tunteiden tutkimuksen näkökulmista. Sosiaalisen identiteetin tarkastelu, tunteiden tutkiminen sekä eurogang määritelmä ohjasi minua aineistoni valitsemisessa. Aineistostani seitsemän artikkelia valikoitui Finn-Aage Esbensenin ja Cheryl L. Maxsonin (2012) toimittamasta artikkelikokonaisuus teoksesta ”Youth Gangs in international perspective. Results from the Eurogang Program of Research”. Tämä teos sekä valitsemani neljä muuta tieteellistä artikkelia käsittelevät jengitymistä eurogang määritelmän kautta. Tutkielmani aineisto on suomenkielisen tutkimuksen puuttuessa keskittynyt englanninkielisiin artikkeleihin. Tiedostan myös, että tutkielmani kannalta minun olisi ollut hyödyllistä käyttää aineistomateriaalina muuta pohjoismaalaista tutkimusta nuorten jengitymisen tutkimusta kuten esimerkiksi ruotsalaista. Kandityön rajallisuudesta johtuen ei mulla ole ollut ajallisesti mahdollista käydä ruotsinkielistä lähdemateriaali läpi ja tämän vuoksi olen keskittynyt englanninkieliseen aineistoon.

4 SOSIAALISEN IDENTITEETIN TEORIA JA TUNTEET NUORTEN JENGIYTYMISEN RYHMÄPROSESSEISSA

Seuraavaksi tuon esille tutkielmaani aineistolähteistä kokoamiani tuloksia. Tutkimusartikkeleideni tarkastelussa minua ohjasi sosiaalisen identiteetin teoria sekä tunteiden tarkastelu. Olen valinnut sosiaalisen identiteetin teoriasta tarkasteltavaksi *sosiaalisen identiteetin*, *sosiaalisen kategorisoimisen* sekä *sosiaalisen koheesion*. Tarkastelen näiden kautta mitä nuorten jengiytyminen ryhmäprosesseissa tapahtuu, kun *nuori identifioituu jengin jäseneksi*, kun *jengi kohtaa sekä sisäisiä että ulkoisia uhkia* sekä kun *nuori irtautuu jengistä*. Nämä kategoriat ovat tarkasteltu yhdessä artikkeleista esiin nousseiden tunteiden tarkastelun kautta.

4.1 Jengin jäseneksi identifioituminen

Tutkijat ovat pyrkineet selittämään nuorten sosiaalista identifioitumista jengeihin eri teorioilla. Yhden teorian mukaan nuoret rakentavat identiteettiään ja liittyvät jengeihin osana omaa kehitysprosessiaan (Parker 2001, 6). Tarkastelen tutkielmassani nuorten jengiytyminen ryhmäprosessia juuri identiteetin rakentumisena ja näin ollen osana nuoren kehitysprosessia. Seuraavaksi tuon aineistomateriaalini kautta esille kuinka identiteetti ja tunteet ovat esitelty aikaisemmassa tutkimuksessa osana jengiytyminen ryhmäprosessia.

Nuorten jengi on ensisijaisesti ryhmä, johon kuulumalla nuori muodostaa osan identiteetistään ja voidaan väittää, että jengiytyneiden nuorten yksilöidentiteetti sulautuu heidän jengi-identiteettiinsä heidän omaksuessaan vähitellen jengin omia sisäisiä normeja. Normien

omaksumisen lisäksi nuoret osallistuvat myös oman jengin arvojen ja normien määrittelyyn sekä ryhmän sosiaalisen identiteetin edistämiseen. Nuorten jengijäsenyyden syynä ja sisäisenä normina on tyypillisesti väkivalta sekä rikollisuudesta ja väkivallasta johtuva ryhmäidentiteetti ja yhteenkuuluvuus (Hennigan & Spanovic 2012, 127; Alleyne & Wood 2012, 159; Peterson & Carson 2012, 194–195; De Jong 2012, 228.)

Kuten useimmat meistä, kuuluvat jengien nuoret samalla myös useisiin muihin ryhmiin. Jengejä onkin tätä kautta perusteltua tarkastella ryhmäilmionä. Jengiytymisen ryhmäilmionä voidaan olettaa muodostuvan samoista syistä kuin muut ryhmät: tarpeesta vertaistuelle sekä -ystävyydelle, tiettyjen tunteiden saavuttamiselle kuten ylpeydelle, itsetunnon kohottaminen, resurssien hankkimiselle sekä identiteetin kehittämisen alustana (Alleyne & Wood 2012, 151.) Merkittävän eron tekee kuitenkin se, että kaikki nämä ryhmät eivät vaikuta yhtä vahvasti meidän sosiaaliseen identiteettiimme (Hennigan & Spanovic 2012, 132.) Tutkielmani kohteena olevat jengiytyneet nuoret ovat kokeneet jengin vaikuttavan vahvasti identiteettinsä. Ollessaan osana nuorten jengiä, eli ryhmää, kokee nuori itsensä kuuluvan joukkoon. Ryhmään kuulumisen kokemuksen kautta näkevät nuoret usein oman ryhmänsä ja sitä kautta itsensä erottuvan positiivisessa valossa. Tämän lisäksi sosiaalinen samaistuminen omaan jengiin ollessa korkea, on jengin jäsenten sosiaalinen käyttäytyminen myös enemmän vastaava jengin yleisten käyttäytymisnormien kanssa. Samanaikaisesti voi jengin jäsenten itseensä liittyvät huolet voivat jäädä ryhmän liittyen huolten alle (Hennigan & Spanovic 2012, 132; Aldridge ym. 2012, 43–44.)

Identifioidessaan itsensä ryhmän jäseniksi, tässä tapauksessa nuorisojengin jäseneksi, nuori pystyy tutkijoiden mukaan välttämään tuntemasta olevansa henkilökohtaisesti vastuussa omista teoistaan (Hennigan & Spanovic 2012, 131). Ajattelen tämän olevan merkittävä tekijä mikä vaikuttaa nuorten käyttäytymiseen jengeissä sekä jengiytymisessä. Tämän teorian kautta voi selittyä myös väkivaltaisesti käyttäytyvien nuorten teot, jotka eivät ennen jengiin kuulumista ole oireilleet väkivaltaisesti. Tutkijat ovat myös havainneet väkivaltaisen käyttäytymisen vähentymisen jengistä irtautumisen jälkeen. Ryhmän odotukset ja normit voivat siis nousta yksilön omien käyttäytymisen normien yläpuolelle (Hennigan & Spanovic 2012, 131).

4.1.1 Sosiaalinen identiteetti ja tunteet

Nuoren kuullessa jengiin muodostaa hän mahdollisesti merkittävän osan identiteettiään jengin jäsenyyden kautta. Jengiin kuuluvalla nuorella voi olla useita sosiaalisia määritelmiä ja identiteettejä itsestään. Joillain näillä määritelmillä voi olla vastakkaisia normatiivisia odotuksia, joita voi näin ollen olla vaikea ylläpitää. Tutkijat ovat tuoneet esille, että useiden vahvasti ylläpidettyjen ja tärkeiden identiteettien yhteensopimattomuus on yhdistettävissä esimerkiksi masennukseen, ahdistukseen ja onnettomuuteen (Hennigan & Spanovic 2012, 145). Nuorten kohdalla tämä voi esimerkiksi näkyä jengin sosiaalisen identiteetin erossa esimerkiksi oman perheen kanssa jaetun identiteetin kanssa. Interventioita ja ennaltaehkäisevää toimintaa suunniteltaessa tulisi kiinnittää huomiota siihen, että nuori pystyy kehittämään vahvaa identifiointia vertaisryhmän kanssa, jolla on jengejä tavanomaisempia normatiivisia odotuksia. Suuremman arvon tuova ryhmä katsotaan olevan hallitseva ryhmä (Hennigan & Spanovic 2012, 145.) Tarpeellista interventioita ja ennaltaehkäiseviä toimintoja suunniteltaessa olisi perehtyä siihen mitä sellaista jengiin kuulumisen tarjoaa nuorelle mitä hän ei ole saanut muista vertaisryhmistään.

Tutkijat ovat pyrkineet tarkastelemaan tunteita motiivina nuorten jengiytymiseen. Parker (2001, 6) esittää teorian, jonka mukaan ne nuoret, jotka kokevat häpeää ja nöyryytystä, ovat niin sanotusti pakotettuina löytämään helpotusta näiden tunteiden aiheuttamiin psykologisiin tiloihin. Tämän teorian mukaan jengiytyminen olisi yksi keino löytää helpotus juuri häpeään ja nöyryytykseen jengiytymisen tarjotessa kunniaa, kunnioitusta sekä uskollisuutta ja yhteyttä. Jengiin liittyminen vastaa monin tavoin nuorten psykologisiin ja sosiaalisiin tarpeisiin (Sela-Shayovitz 2012, 214).

Tutkijat ovat tuoneet myös erilaisten jengiytymiseen liittyvien riskien ohella esille myös erilaisia suojaavia tekijöitä, joita jengiytyminen voi nuorelle tarjota. Erilaiset suojaavat tekijät vaikuttavat nuorten koettuihin tunteisiin. Vahva sosiaalinen identifioituminen jengiin voi tarjota nuorelle suojelua, joka vähentää ahdistusta ja pelkoa mahdollisilta uhriksi joutumisen kokemuksilta. Uhriksi joutumisen kokemuksia voi olla esimerkiksi koettu väkivalta (Conway-Turner ym. 2020, 472.) Useat aineistolähteeni korostivat tunteiden osalta nuorten jengiytymisessä jengien tarjoavan nuorelle mahdollisuutta saada kunnioitusta ja asemaa, joka voi tyydyttää nuorten yleismaailmalliset tarpeet aseman ja oman identiteetin rakentumisen

suhteen, johon koetut tunteet vaikuttavat. Nuoren sisäinen halu mukautua oman ryhmän, eli tässä tapauksessa jengin normeihin luo ulkoista- sekä vertaista painetta. Ulkoisessa- sekä vertaisessa paineessa muiden jengin jäsenten hylkäämisen tai kielteisen seuraamusten pelossa nuori toimii muille hänelle asettamien vaatimusten mukaisesti. Mitä vahvemmin nuori samaistuu jengiinsä, sitä enemmän hänen minäkuvansa riippuu muiden jengin jäsenten antamasta arvostuksesta (Alleyne & Wood 2012, 153; De Jong 2012, 228.)

4.2 Jengin sisäiset ja ulkoiset konfliktit

Seuraavaksi tarkastelen kategorisoimisen ja sosiaalisen koheesion avulla mitä nuorten jengiytymisen ryhmäprosesseissa tapahtuu, kun jengissä kohdataan sekä sisäisiä että ulkoisia uhkia. Jengin sisäisten ja ulkoisten uhkien kautta kuvaan jengiin kuulumisen ryhmäprosessia, joka on seurannut jengiin identifioitumisen jälkeen.

Tajfelin sosiaalisen identiteetin teoriaan kuuluvan sosiaalisen kategorisoimisen prosessin mukaan on ryhmien kategorisoinnissa taipumusta liioitella eri kategoriaan kuuluvien yksilöiden eroja. Sosiaalisen kategorioinnin mukaisesti nämä kyseiset erot pyritään kunkin kategorian sisällä minimoimaan (Tajfel 1982, 28.) Nuorten jengejä tutkittaessa on havaittu, että ryhmän sisäiset konfliktit ovat yksi kategorisoimiseen vaikuttava tekijä. Kategorisoimisessa muiden ryhmien välillä vaikuttaa ryhmien omat sisäiset konfliktit, joita välttääkseen ovat jengien johtajat pyrkineet kiinnittämään jengin jäsenten huomiota ulkoisiin uhkiin ja haasteisiin (Hennigan & Spanovic 2012, 133). Koetut uhat symbolisista tai todellisista vihollisista vahvistavat jengin yhteenkuuluvuutta ja nopeuttaa sekä vahvistaa omaan ryhmään samaistumista (De Jong 2012, 229). Tutkijat ovat tuoneet esille, että eniten kilpailua eri ryhmien eli jengien välillä ei aiheuta toisistaan vahvasti erottuvat jengit. Ilmiö on päinvastainen ja eniten konflikteja aiheuttaa jengit, joiden katsotaan omaavan samanlaisia ominaisuuksia ollen lähes samanarvoisia. Jengien pyrkiessä ylivoimaiseen sosiaaliseen identiteettiin sekä asemaan pyrkivät mahdollisesti harjoittamaan rikollista tai väkivaltaista toimintaa erottaakseen itsensä samanlaisista kilpailevista ulkoryhmistä. Paremmiin suoriutuva tai muuten menestyneenä pidetty ryhmä pystyy tarjoamaan korkeamman aseman ja positiivisemmän sosiaalisen identiteetin (Hennigan & Spanovic 2012, 144; Sela-Shayovitz 2012, 213; De Jong 2012, 229.)

Sosiaalisen koheesion eli ryhmässä vaikuttavan jäsenten vuorovaikutuksen, vetovoiman ja vaikutuksien yhteyden ja yhteenkuuluvuuden kannalta ryhmä voi olla enemmän tai vähemmän yhtenäinen riippuen osallistuvien jäsenten keskinäisestä yhteydestä. Tämä yhteys taas vaikuttaa jengin kykyyn vastata ryhmien välisiin haasteisiin. Tutkijat ovat todenneet ryhmien välisten konfliktien myös vahvistavan ryhmän sosiaalista koheesiota samalla kun koheesio helpottaa jengin aggressiivista reagointia konfliktiin toisen ryhmän kanssa (Hennigan & Spanovic 2012, 133.)

4.2.1 Sosiaalinen kategorioiminen, sosiaalinen koheesio ja tunteet

Seuraavaksi tarkastelen edellä esitettyjen sosiaalisen kategorisoinnin sekä sosiaalisen koheesion mahdollisia vaikutuksia nuorten kokemiin tunteisiin jengiytymisen ilmiössä.

Tunteet näen osana kategorisoimista, jolloin esimerkiksi ulkoisten uhkien kohdalla nuorten jengeissä pyritään puolustamaan oman ryhmän kunnian tunnetta välttämällä mahdollista häpeää. Tutkijoista Moran (2014, 558) on tuonut esille, kuinka yksilöt herkästi myös välttelevät sekä mahdollisesti aktiivisesti vaihtavat häpeän tunteen johonkin toiseen, tyydyttävämpään tunteeseen kuten esimerkiksi vihaan tai kunniaan. Tutkijat ovat tuoneet esille, kuinka joitakin tunteita on nostettu korkeammalle korokkeelle niin sanotusti sivistyneisyyden merkiksi. Samalla taas toisia tunteita on pidetty ”alempina”, lähes heikkouden merkkeinä (Ahmed 2004, 12.) Ajattelenkin, että nuorten osakseen saama ryhmien sisällä sekä niiden välillä tuotettu häpeä on nuorten jengiytymisen ilmiössä muutettu edellä mainittuihin muutoksiin tunteissa, asenteissa ja rutiineissa tuottaen lisääntyntä rikollisuutta.

Tutkijat kuten Parker (2001, 6–9) ovat todenneet henkilökohtaisesta tai ryhmäkohtaisesta loukkauksesta johtuvan häpeän voivan herättää kilpailevien jengien välille väkivaltaisia konflikteja ja jopa pitkittyneitä ”sotia”. Paul Gilbert ja Sue Procter (2006) määrittelevät häpeän sisältävän kaksi tekijää, joista ensimmäisen kautta ymmärrän häpeän vaikuttavan myös nuorten jengiytymisen ryhmäprosesseihin. Tämä tekijä on yksilön ajatus siitä, että muut arvioivat häntä negatiivisesti, jolloin kyseessä on ulkoinen häpeä. Ulkoiseen häpeään liittyy ajatus siitä, että muiden näkemykseen itsestä liittyisi halveksuntaa, vihaa tai muiden olettamuksia piirteistä, jotka tekevät yksilöstä epämieluisan ja tätä kautta alttiin muiden mahdollisille hyökkäyksille.

Häpeä on tunnistettu myös yhdeksi osatekijäksi mielenterveyden haasteille sekä taipumukselle aggressiolle. Tutkijat ovat todenneet itsen täydellisen epäonnistumisen tuskan olevan niin sietämätöntä, että häpeää on katsottu voivan lievittää vain väkivalta sen sanallisessa tai fyysisessä muodossa (Gilber & Procter 2006, 353–354; Parker 2001, 9.)

Nuorten jengiytymistä tarkasteltaessa ryhmäprosessina tarkastelin myös tunteita ryhmäprosessin kautta. Kun jengissä tehdyt mahdolliset rikolliset teot ja niistä seuranneet mahdolliset tunteet jaetaan muiden ryhmä jäsenten kanssa, vastuun leviäminen hämärtää teosta seuranneen henkilökohtaisen vastuun. Nuorten on myös tutkittu voivan jättää syrjään omat moraalinorminsa, jos niin tehdessään heidät hyväksytään valittuun ryhmään (Alleyne & Wood 2012, 153–154.) Nuorten jengiytymisen ryhmäprosessilla voidaan katsoa olevan merkittävä vaikutus myös heidän kokemien tunteiden kannalta. Jengien on voitu katsoa toimivan myös tietynlaisena alustana ja kanavana tunteiden ilmaisulle (Alleyne & Wood 2012, 164).

4.3 Jengistä irtautuminen ja identiteetti

Nuoren irtautuessa katujengistä on heidän aikaisemman identiteettinsä, joka on rakentunut vahvasti jengin jäsenyyden, korvaamisessa merkittävässä roolissa paikallisen yhteisön sekä laajemman myös muun yhteiskunnan tuki. Seuraavaksi tuon esille sosiaalisen identiteetin kautta nuorten jengiytymisen ryhmäprosessista irtautumisen vaihetta.

Sinéad Gormally (2014) tutki Glasgowlaiusten nuorisojengien jäsenten desistanssia eli irtautumista jengistä tai sitä vastustamista. Tutkimuksessaan Gormally (2014, 151) määrittely jengistä poistumisen ja sitä vastustamisen vaiheina olevan käyttäytymisen muutos, identiteetin muutos sekä sosiaalinen ja oikeudellinen tunnustaminen jengien ulkopuolella. Tarkastelen tutkielmassani Gormallyn tutkimaa identiteetin muutosta nuorten jengiytymisen ryhmäprosessien vaiheessa, jossa nuori irtautuu jengistä. Nuoren muuttuneen ja jopa uuden identiteetin rakentumisen tukemisessa jengistä poistuttaessa tulee ottaa vahvasti huomioon nuorten sosiaaliset mahdollisuudet yhteisöissään jengistä poistumisen jälkeen. Parker (2001, 483) kiinnittää huomiota siihen, että irtautuessaan jengistä nuori saattaa menettää tärkeän sosiaalisen tukiverkoston. Sosiaalisen tukijärjestelmän merkitys nuoren sosiaaliseen ja emotionaaliseen terveyteen tulisi tunnistaa ja tunnustaa, kun puututaan nuorten jengiytymiseen.

Ajattelen, että sosiaalisella verkostolla on myös merkittävä vaikutus nuoren sosiaalisen identiteetin rakentumisessa.

Tutkijat ovat havainneet, että jengin jäsenyys nuorilla on tyypillisesti lyhytkestoista. Jengistä irtautuessaan voi irtautuminen tapahtua nopeasti, asteittain tai heikentyen. Jokaisessa tavassa vaikuttaa nuoren identiteetti, joka tulee korvata uudella identiteetillä sekä tämän lisäksi uudella roolilla ja sosiaalisilla vaatimuksilla. Tärkeä huomio on se, että jengiin kuulumisen itsessään ei ole rikollista eikä jengiin kuulumisen aina korreloi rikollisen toiminnan kanssa kaikkein nuorten kohdalla. Näin ollen aina ei ole tarpeellistakaan irtautua jengistä nopeasti, jolloin jengin tarjoama ja siihen sitova sosiaalinen pääoma voivat olla helpottamassa siirtymistä pois tietyistä käyttäytymismalleista (Gormally 2014, 152.) Tämän perusteella huolta pitäisi keskittää siihen, jos nuorten haitalliset esimerkiksi väkivaltaiset käyttäytymismallit eivät pääty jengistä irtautuessa tai siitä irtauduttua. Jengistä irtauduttuaan tutkijat havaitsivat, että nuorille on tyypillistä vahvistaa identiteettiä esimerkiksi hyödyllisenä pidetyn työn tai uskonnon kautta.

4.3.1 Irtautumisen tunnistamisen ja tunnustamisen vaikutus identiteettiin

Sosiaalisen identiteetin kategorisoimisen myötä irtautumisessa tulisi ympäröivän yhteisön kyetä tunnistamaan ja tunnustamaan jengistä poistuminen. Nuoren vaihtaessa tai pyrkiessä vaihtamaan omaa identiteettiä on haitallista, jos laajempi yhteisö tai yhteiskunta ei tunnista tai tunnusta uutta identiteettiä (Gormally 2014, 161). Tutkijat antavat tästä esimerkiksi nuoret, jotka eivät kuulu jengiin, mutta joita viranomaiset kuten poliisi lähestyy asuinalueillaan asenteella, että he olisivat jengiläisiä. Nuoret ovat kokeneet nämä kohtaamiset negatiivisina ja tämän on tutkittu vaikuttavan nuoren motivaatioon jengistä irtautumisessa kuin myös jengeihin liittyessä (Alleyne & Wood 2012, 165). Tämä tukee ajatusta siitä, että ihmisillä on tarve tulla muiden tunnustetuksi. Identiteettimme muodostuu erilaisissa sosiaalisissa suhteissa, joissa meidän tunnustetaan ja tunnustetaan. Identiteetti muutoksen vaihtaminen ja ylläpitäminen on vaikeaa ilman muiden tunnustamista ja erityisesti hyväksymistä.

Iällä on katsottu olevan merkittävä rooli identiteetin rakentumisessa, sosiaalisen ympäristön laajentumisen tuomissa mahdollisuuksissa sekä vastuussa. Gormally (2014 157–158) kuvailee nuorten saavan iän myötä enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa yhteisöönsä mikä lisää kunnioituksen saavuttamisen mahdollisuuksia. Kunnioitus ja uudet velvollisuudet

laajemmassa yhteisössä edesauttavat nuoria irtautumaan jengeistä. Tämän perusteella tulisi yhteisöissä ja yhteiskunnassa panostaa luottamuksen ja vastuun osoittamiseen nuorille, jotta heille voidaan tarjota vaihtoehtoja identiteetin rakentumiselle muualla kuin jengeissä. Yhteiskunnassamme tulisi tunnistaa ja tunnustaa tarve saada kunnioitusta.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tässä kandidaatintutkielmassa olen tutkinut nuorten jengiytymisen ilmiötä sosiaalisen identiteetin teorian sekä tunteiden tutkimuksen kautta. Olen vastannut tutkimuskysymykseen ”millaisena ilmiönä nuorten jengiytymisen ryhmäprosessit hahmottuvat viimeaikaisissa tutkimuksissa sosiaalisen identiteetin teorian sekä tunteiden tutkimisen kautta tarkasteltuna?”. Kandidaatin tutkielmani teoreettinen viitekehys on sosiaalisen identiteetin teoria, jonka näkökulmasta tarkastelen jengejä käsittelevää aiempaa tutkimusta ja niiden tuloksia. Teoreettista viitekehysten näkökulmaa rikastuttaakseni tarkastelen tutkimustuloksia liittäen tunteiden tutkimisen näkökulman nuorten jengiytymisen ilmiöön. Seuraavaksi tuon esille tutkielmani päätulokset, ilmiöstä heränneen pohdinnan sekä ehdotukseni jatkotutkimuskysymyksille.

Tutkielmani päätuloksia on kolme. Tutkielmani ensimmäisenä päätuloksena on se, että sosiaalisen identiteetin teoria ohjaa meidät tarkastelemaan ja käsittelemään nuorten jengiytymistä ja nuorten katujengejä ensisijaisesti ryhmänä. Sosiaalisen identiteetin teorian kautta voimme jäsentää nuorten katujengin, eli ryhmän, vaikutukset nuorten identiteetille jengiytymisen ryhmäprosessin eri vaiheissa. Ryhmänvälisten teorioiden kuten sosiaalisen identiteetin teoriaa voitaisiin käyttää kehittämään empiiristä jatkotyötä liittyen jengijäsenyyteen. Empiirisen jatkotyön voidaan katsoa edistävän interventio-ohjelmien kehittämistä jengijäsenyyksien vähentämiseksi (Alleyne & Wood 2012, 165.) Tutkielmani toisena päätuloksena on tunteiden tutkimisen sekä ymmärtämisen merkitys nuorten jengiytymisen ilmiön tarkastelussa (Mallion & Wood 2021, 4021.) Tutkielmani tuo esille, kuinka nuorten katujengijäsenyyteen vaikuttaa olennaisesti nuorten kokemat tunteet.

Jengiytyneiden nuorten sosiaalisen identiteetin sekä tunteiden ymmärtäminen on olennaista suunniteltaessa toimivia interventioita. Aineistokseni valikoiduista tutkimuksista kävi ilmi, kuinka huolimatta lisääntyneestä emotionaalisten prosessien vaikutuksien tunnistamisesta nuorten käyttäytymiseen ovat nämä prosessit usein laiminlyötyjä jengijäsenyyttä koskevassa kirjallisuudessa sekä tutkimuksessa (Mallion & Wood 2018, 56).

Kolmantena päätuloksena nostan esille ilmiön määrittämisen tärkeyden. Puhuttaessa nuorten jengiytymisen ilmiöstä sekä katujengeistä tulee ottaa huomioon määrittelyn vaikutus nuoren identiteetille. Tutkijat ovat mielestäni avainasemassa määrittämässä nuorten katujengejä ja jengiytymistä. Tämä tutkijoiden rakentama tieto tulisi saada osaksi yhteiskunnallista keskustelua. Määrittelyn tärkeytenä korostaa erilaiset riskit. Yhtenä nuorten jengiytymisen ilmiön määrittelyyn liitetynä riskinä on se, että katujengeistä puhuttaessa identifioidaan katujengien jäseniksi myös nuoria, jotka eivät niihin koe itse kuuluvansa. Erittäin tärkeää on, ettei kaikkia nuorisoryhmittymiä leimata tai kohdenneta jengeiksi (Gormally 2014, 153). Aineistostani selvisi lisäksi jengeistä poistuneiden tai jengejä vastustavien nuorten tunnistamisen sekä tunnustamisen merkitys. Yhteiskunnallisessa keskustelussa tulisi jengiytyneiden nuorten määrittelyn lisäksi korostaa jengiytymistä vastustavien sekä jengeistä lähteneiden nuorten tunnistamista sekä tunnustamista. Yhteisöjen, joissa nuoret toimivat tulisi lisäksi olla tietoisia nuorten identiteetin mahdollisista muutoksista. Lisääntyneen tiedon kautta pystyvät yhteisöt työskennellä nuorten kanssa tukien identiteetin muutoksessa, sen hyväksymisessä sekä edistämisessä jättäessään tai vastustaessaan jengejä (Gormally 2014, 161.)

Nuorten jengiytymiseen liittyy aina myös tiettyjä riskejä, jotka ovat tutkimuksessa esitetty kuolemana, loukkaantumisena tai vankilana. Katsaukseni aineistona olevien tutkimusten tuloksissa tulee esille tekijöitä, jotka riskeistä huolimatta saavat nuoren liittymään katujengiin. Näitä tekijöitä tarkastelen koetun lojaaliuden sekä yhteenkuuluvuuden tunteen kautta. Koetun lojaaliuden sekä yhteenkuuluvuuden kautta nämä negatiiviset seuraukset ovat neutralisoitu ja on tehty jopa houkutteleviksi nuorten jengiytymisen ilmiössä (Moran 2014, 557). Jenginjäsenyys ja ryhmään kuuluminen tarjoavat nuorelle myös erilaisia suojaavia tekijöitä, joita käsittelen aineistoni kautta. Nämä suojaavat tekijät tarjoavat muun muassa ryhmän jäsenenä mahdollisuuden välttää tuntua vastuusta omia tekoja kohtaan. Tähän liittyy erityisesti identifioituminen ryhmän jäsenyyteen (Hennigan & Spanovic 2012, 131.) Ajattelen, että toimivia interventioita sekä ennaltaehkäiseviä toimia suunniteltaessa tulee ottaa huomioon

nämä jengijäsenyyteen liitetyt suojaavat tekijät sekä jengiin liittymisen johtaneet syyt. Suojaavia tekijöitä tulisi pyrkiä siirtämään nuorten muihin vertaisryhmiin sekä yhteisöihin. Alleyne & Wood (2012, 151) esittävät nuorten jengiytyvän samoista syistä, kuin miksi myös muut ryhmät muodostuvat. Tärkeimpänä nostona jengiytymisen syyille nostan esille identiteetin kehittymisen alustana toimimisen. Nuoret itse ovat maininneet syiksi jengiytymiselleen rahan, fyysisen suojelun, vanhempien vastustamisen, sitoutumisen yhteisöön sekä poliittisen ja sosiaalisen vallan halun (Parker 2018, 6). Johtopäätöksenä sille, että katsaukseni aineiston tuloksien mukaan nuorilla on halu sitoutua yhteisöihin, joissa he toimivat sekä halu poliittiselle ja sosiaaliselle vallalla, tulisi nuorten mahdollisuuksia vaikuttaa omaan yhteisöönsä lisätä jo varhaisessa iässä. Nuorten taloudellisia sekä sosiaalisia mahdollisuuksia vaikuttamiselle tulisi vahvistaa. Tätä kautta vahvistettaisiin myös vaihtoehtoisia identiteetin lähteitä jengi-identiteetille. Tätä nuorten jengi-identiteetille vaihtoehtoisen identiteetin rakentumista voidaan mahdollistaa esimerkiksi investoimalla nuorille suunnattuihin palveluihin sekä lisäämällä koulutus- ja työllisyysmahdollisuuksia (Gormally 2014, 153–162.)

Tutkiessani aineistomateriaaliani pohdin nuorten jengiytymisen ilmiön negatiivista konnotaatiota. Erilaisten konnotaatioiden luomisessa on medialla suuri rooli. Tarkasteltaessa historiaa on media aikaisemmin kuvanneet jengejä positiivisessa valossa. Esimerkiksi 1950-luvun joukkotiedotusvälineet kuvasivat jengitoimintaan osallistuneita poikia muun muassa ”innokkaita” sekä ”hauskanpitoa rakastavina”. Vuosien 1970, 1980 ja 1990-lukujen aikana ja jälkeen on nuorisoryhmiin kohdistuvat pelko ja inho saaneet vallitsevan tilan mediassa (Parker 2001, 3.) Jatkotutkimuksen kannalta olisi tärkeää perehtyä termin ”jengi” määrittelyn historiaan sekä pohtia median luomien diskurssien vaikutusta nuorten identiteettiin tänä päivänä. Erityisen tärkeänä pidän tätä jatkotutkimuskysymystä tämän päivän Suomessa, missä media suureksi osaksi määrittää nuorten jengiytymistä sekä jengiytyneitä nuoria.

Median luomien diskurssien lisäksi nuorten jengiytymisen tarkastelussa sekä tutkimisessa tulee ottaa huomioon myös erilaiset yhteiskunnalliset muutokset sekä sosiaalipoliittiset kysymykset kuten nuorten eriarvoistumisen sekä heidän kasvavan pahoinvoinnin. Lähihistorian yhteiskunnallisena muutoksena nuorten hyvinvointiin suuresti vaikuttanut korona pandemia voi olla yksi mahdollinen tekijä, jonka kautta jatkotutkimuksissa tarkastella nuorten jengiytymistä. Nuorten jengiytymisen ilmiön tarkastelu vaatii sekä yksilö-, ryhmä- kuin yhteiskunnallisentason tarkastelua ja lähestymistapaa. Nuorten jengiytymisen ilmiön tarkastelu

ei kuitenkaan saa ohittaa nuorten hyvinvoinnin ongelmien kokonaisvaltaista tarkastelemista. Nuorten hyvinvoinnin kokonaiskuvaan paneutuminen on tärkeää, jotta interventiot ja ehkäisevät käytännöt kohdennetaan ilmiön juurisyihin eikä vain näkyviin oireisiin. Sosiaalisen identiteetin teoria sekä tunteiden tutkiminen voivat mielestäni valaista sekä toimia inspiraationa ilmiön kokonaisvaltaisessa lähestymisessä (Alleyne & Wood 2012, 165).

LÄHTEET

Ahmed, S. (2004). *Tunteiden kulttuuripolitiikka*. Vastapaino, Tampere. 2–21.

Aldridge J., ym. (2012). *Counting Gangs: Conceptual and Validity Problems with the Eurogang Definition*. Teoksessa Finn-Aage Esbensen & Chrel L. Maxson (toim.) *Youth Gangs in international perspective Results from the Eurogang Program of Research*. Springer New York, 38-44.

Alleyne E. & Wood, J. L (2012). *Gang Membership: The Physiological Evidence*. Teoksessa Finn-Aage Esbensen & Chrel L. Maxson (toim.) *Youth Gangs in international perspective Results from the Eurogang Program of Research*. Springer New York, 153-164.

Burr, V. (2016). *Sosiaalipsykologisia ihmiskäsityksiä*. Vastapaino Tampere.

Conway-Turner J. ym. (2019). *The Role of Gang Involvement as a Protective Factor in the Association Between Peer Victimization and Negative Emotionality*. *Youth & Society* 2020, Vol. 52(3), 472-486.

De Jong, D. (2012). *Typically Moroccan? A Group Dynamic Explanation of Nuisance and Criminal Behavior*. Teoksessa Finn-Aage Esbensen & Chrel L. Maxson (toim.) *Youth Gangs in international perspective Results from the Eurogang Program of Research*. Springer New York, 228-229.

Esbensen F-A. & Maxson C. (2012). *The Eurogang Program of Research and Multimethod Comparative Gang Research : Introduction*. Teoksessa Finn-Aage Esbensen & Chrel L. Maxson (toim.) *Youth Gangs in international perspective Results from the Eurogang Program of Research*. Springer New York, 3-7.

Gilbert, P. & Procter, S. (1997). *Compassionate mind training for people with high shame and self-criticism: overview and pilot study of a group therapy approach*. Julkaisussa: *Clinical psychology and psychotherapy* 2006. Vol. 13 (6), 353-354.

Gormally, S. (2014). ”I’ve Been There, Done That...”: *A Study of Youth Gang Desistance*. *Youth Justice* 2015, Vol. 15(2), 151-162.

Granfelt, R. (1993) *Psykososiaalinen orientaatio sosiaalityössä*. Teoksessa Riitta Granfelt & Harri Jokiranta & Synnöve Karvinen & Aila-Leena Matthies & Anneli Pohjola. *Monisärmäinen sosiaalityö*. Helsinki: Sosiaaliturvan keskusliitto.

Hennigan K. & Spanovic M. (2012). Gang Dynamics Through the Lens of Social Identity Theory. Teoksessa Finn-Aage Esbensen & Chrel L. Maxson (toim.) *Youth Gangs in international perspective Results from the Eurogang Program of Research*. Springer New York, 129-145.

Häkkinen A. & Salasuo M. (2015). *Johdanto*. Teoksessa Antti Häkkinen & Mikko Salasuo (toim.) *Salattu, hävetty, vaiettu. Miten tutkia piilossa olevia ilmiöitä*. Vastapaino, Tampere.

Häkkinen, A. (2015). *Kaupungin Reunoilla – Helsinkiläistä alamaailmaa etsimässä*. Teoksessa Antti Häkkinen & Mikko Salasuo (toim.) *Salattu, hävetty, vaiettu. Miten tutkia piilossa olevia ilmiöitä*. Vastapaino, Tampere.

Lewis, M. (2000). *Self-conscious emotions. Embarrassment, pride, shame, and guilt*. Teoksessa Michael Lewis & Jeannette M. Haviland-Jones (toim.) *Handbook of Emotions*. New York: Guilford Press, 623–636.

Lewis, M. (2003). *The role of the self in shame*. Social Research 70, New York.

Mallion J. & Wood J. (2018). *Emotional processes and gang membership : A narrative review*. Aggression and violent behavior 2018, Vol. 43, 56.

Mallion, J. & Wood, J. (2021). *Comparison of Emotional Dispositions Between Street Gang and Non-Gang Prisoners*. Journal of interpersonal violence 2021, Vol. 36 (9-10), 4021.

Matsuda K., ym. (2012). *Putting the "Gang" in "Eurogang" : Characteristics of Delinquent Youth Groups by Different Definitional Approaches*. Teoksessa Finn-Aage Esbensen & Chrel L. Maxson (toim.) *Youth Gangs in international perspective Results from the Eurogang Program of Research*. Springer New York, 17-19.

Melde, C. & Esbensen F-A. (2011). *Gang membership as a turning point in the life course*. American society of Criminology. Criminology Volume 49 number 2.

Moran, K. (2014). *Social Structure and Bonhomie : Emotions in the Yotuh Street Gang*. British journal of criminology 2015, Vol.55 (3), 556-558.

Munt, S. (2007). *Queer Attachments: The Cultural Politics of Shame*. Routledge.

Parker, E (2001). *Hungry for Honor. Chidren in Violent Youth Gangs*. Perkins Schoold of Theology, 6-483.

Pekkarinen, E. (2015). *Näkymättömiksi suojellut lapset*. Teoksessa Antti Häkkinen & Mikko Salasuo (toim.) *Salattu, hävetty, vaiettu. Miten tutkia piilossa olevia ilmiöitä*. Vastapaino.

Salminen, A. (2011). *Mikä kirjallisuuskatsaus? Johdatus kirjallisuuskatsauksen tyyppeihin ja hallintotieteellisiin sovelluksiin*. Vaasan yliopiston julkaisuja. Opetusjulkaisuja 62. Vaasa: Vaasan yliopisto.

Schneider, C. (1987). *A Mature Sense of Shame*. Teoksessa D.L Nathanson (toim.) *The Many Faces of Shame*. Guilford Publications. New York.

Sela-Shayovitz, R. (2012). *The Impact of Globalization, Migration, and Social Group Process on Neo-Nazi Youth Gangs*. Teoksessa Finn-Aage Esbensen & Chrel L. Maxson (toim.) *Youth Gangs in international perspective Results from the Eurogang Program of Research*. Springer New York, 213-214.

Sipilä, A. (2011). *Sosiaalityön asiantuntijuuden ulottuvuudet. Tiedot, taidot ja etiikka työntekijöiden näkökulmasta kunnallisessa sosiaalityössä*. Kuopio: Itä-Suomen yliopisto.

Tajfel, H. (1982). *Social identity and intergroup relations*. Cambridge University Press. Cambridge.

Torraco, J. (2016). *Integrative Literature Review. Writing Integrative Literature Reviews: Using the Past and Present to Explore the Future*. Human Resource Development Review. Volume 15, Issue 4, 404-405.

